

Latviskie jaunvārdi

1. Izlasi tekstu!

Pievērs uzmanību tam, kāda ir teksta autora attieksme pret jaunvārdiem latviešu valodā!

Stāvparka izmantošana, lai nodarbotos ar transportmiju – jaunvārdi latviešu valodā

Transportmija un stāvparks. Lūk, divi jaunvārdi, kurus nāksies iemācīties Latvijas iedzīvotājiem. Šie jaunvārdi būs jāiemācās vismaz tiem iedzīvotājiem, kuri piedalās procesā ar nosaukumu “*park and ride*”. Tas nozīmē, noliec savu spēkratu, lūk, šajā vietā un tālāk brauc tramvajā vai trolejbusā! Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) Terminoloģijas komisija ir izdomājusi šos divus jaunvārdus. Tikai pēc kāda laika mēs redzēsim, vai latvieši būs vai nebūs gatavi šos jaunvārdus pieņemt.

(..)

Plašāks jautājums ir par jaunvārdu akceptēšanu. Līdzības varam meklēt datoru pasaulē. Jā, “dators” ir aizstājis “kompjūteru”, lai gan “dators”, protams, latvisks vārdiņš nu gan nav. Protu “lejupielādēt”, nevis “daunlodēt”. Veikalos meklēju “zīmolu”, nevis vairs “brendu”. Taču joprojām datorā ir “fails”, nevis “datne”. Datoru turpina darbināt “procesors”, nevis... hm... Patiesībā nezinu, vai kāds jau ir pamēģinājis latviskot jēdzienu “procesors”. Es piedāvāju lietot datapstrādiecīce. Sarežģītības ziņā šis vārds varētu būt vienāds ar jēdzienu “transportmija”. Par to, vai cilvēki būs gatavi šāda veida jēdzienus izmantot ikdienā, acīmredzot šaubās arī minētā LZA komisija. LZA komisija jēdzienam “transportmija” ir piedāvājusi arī saīsinājumu: *P&R*. Tas jau sāk likties pavisam mistiski. Lai gan, protams, mūsu valsts piedalās *NATO*, nevis *ZALO* darbā.

(..)

(pēc Kārļa Streipa teiktā)

2. Īsi raksturo, kāda ir autora attieksme pret jaunvārdu ieviešanu latviešu valodā!

Savā tekstā iekļauj atbildes uz jautājumiem!

- Kādas ir autora emocijas, runājot par šo problēmu?
- Ko, tavuprāt, izsaka tekstā lietotie izsaukmes vārdi un iespraudumi?
- Kā izsaukmes vārdi un iespraudumi pastiprina autora izteikto viedokli par latviskajiem jaunvārdiem?

3. Formulē savu attieksmi pret jaunu vārdu ienākšanu latviešu valodā!

Kam tu dod priekšroku:

- precīzam un labskanīgam latviskam vārdam;
- aizguvumam?

Pamato savu viedokli!

4. Lai latviskotu jēdzienu *procesors*, autors piedāvā vārdu *datapstrādieģice*.

Vai to varētu nosaukt par latvisku vārdu?

Kāds ir tavs viedoklis?

5. Raksturo tabulā nosauktos jaunvārdus:

- no vārddarināšanas viedokļa – ar kuriem līdzekļiem tie darināti;
- no iederīguma viedokļa – vai šie vārdi iederas latviešu valodā!

Uzraksti īsu sava viedokļa pamatojumu!

Jaunvārds	Pamatojums	Jaunvārds	Pamatojums
grozāmgrābšlis		lietotne	
brūnītis		smacenis	
dižpārdoklis		tīkšķis	
kvadrātkods		transportmija	
laimētava		vēlbrokastis	

Ja kāda vārda nozīmi nezini, noskaidro to!

Kā tu noskaidrosi vārda nozīmi?

6. Izvēlies 3 no tabulā ievietotajiem vārdiem, kurus tu gribētu lietot savā runā aizguvumu vietā!

Pamato savu izvēli!